

KINH NHỮNG ĐIỀU BỒ-TÁT HẢI Ý HỎI VỀ PHÁP MÔN TỊNH ẨN

QUYỂN 10

Bấy giờ, Đại Bồ-tát Hải Ý bạch Phật:

–Hy hữu thay, bạch Thế Tôn! Người tu Đại thừa tạo lợi ích rất nhiều cho tất cả chúng sinh. Nghĩa là các Thiên nhân thọ hưởng niềm vui của trời người mới có thể gần gũi niềm vui tối thắng vi diệu của Niết-bàn. Bạch Thế Tôn! Có bao nhiêu loại pháp để có thể tùy chuyển, nhiếp thọ? Có bao nhiêu pháp có thể thường làm ở trong Đại thừa? Lại có bao nhiêu pháp rất khó làm ở trong Đại thừa? Lại có bao nhiêu pháp làm tăng trưởng Đại thừa? Lại có bao nhiêu pháp là chướng nạn ở trong Đại thừa? Bạch Thế Tôn! Lại vì duyên gì mà gọi là Đại thừa?

Phật bảo Bồ-tát Hải Ý:

–Ông nên nghe kỹ. Nay ta sẽ giảng nói. Hải Ý nên biết! Có một loại pháp Đại thừa thâm nhận. Loại pháp đó là gì? Đó là không quên mất tâm đại Bồ-đề, lại không phóng dật.

Này Hải Ý! Lại có một pháp Đại thừa thâm nhận, đó là tin mọi việc làm đều mang theo nghiệp báo.

Lại có một pháp, đó là phát khởi chánh kiến, đối với pháp duyên sinh không chống trái.

Lại có một pháp, đó là lìa ái, phi ái, đối với tất cả chúng sinh khởi tâm bình đẳng.

Lại có một pháp, đó là an trú theo đại Từ để tự cứu độ.

Lại có một pháp, đó là khởi tâm đại Bi, không tham đắm cái vui của mình.

Lại có một pháp, đó là mong cầu Phật thân, tùy niệm nơi Phật.

Lại có một pháp, đó là nương pháp chân tu tùy niệm Pháp.

Lại có một pháp, đó là an trú trong chúng bất thoái chuyển, tùy niệm Chúng.

Lại có một pháp, đó là dứt trừ tất cả phiền não, tùy niệm Xả.

Lại có một pháp, đó là thường không quên mất tâm Bồ-đề nên

tùy niệm Giới.

Lại có một pháp, đó là an trú nơi pháp thanh tịnh, tùy niệm Thiên.

Lại có một pháp, đó là tùy trụ lợi lạc khiến người hoan hỷ.

Lại có một pháp, đó là trụ nơi ý kiên cố, vui muốn cực thiện.

Lại có một pháp, đó là khởi tâm hoan hỷ vì tất cả chúng sinh mở bày giải thoát.

Lại có một pháp, đó là từ pháp sâu xa như lý xuất sinh, dốc cầu chánh pháp.

Lại có một pháp, đó là không vì tâm tài lợi mà hành pháp thí.

Lại có một pháp, đó là đối với người nghe pháp, khởi tưởng là bệnh nhân.

Lại có một pháp, đó là đối với pháp đã giảng nói, tưởng như thuốc hay, người đã thuyết pháp tưởng như Y vương.

Lại có một pháp, đó là thường hộ vệ khiến pháp tồn tại lâu dài.

Lại có một pháp, đó là khiến hạt giống Tam bảo không đoạn, không tuyệt.

Lại có một pháp, đó là không tham, tương tục thường xuyên sinh hỷ túc.

Lại có một pháp, đó là xả bỏ các sở hữu, không khởi ái trước.

Lại có một pháp, đó là tự giữ giới và thường ngăn chặn các người phá giới.

Lại có một pháp, đó là đối với người làm ác, không xem xét lỗi của họ, mà an trú nơi nhẫn.

Lại có một pháp, đó là đối với người làm lành, phát khởi giúp đỡ và an trú nhẫn.

Lại có một pháp, đó là đối với người bội ơn, khởi tuệ thương yêu.

Lại có một pháp, đó là đối với người biết ơn, khởi lòng thương cung kính.

Lại có một pháp, đó là đối với người vô trí, không khởi tâm kiêu mạn.

Lại có một pháp, đó là đối với người có trí theo họ thọ học.

Lại có một pháp, đó là với thiện căn sâu bền, tâm không chán bỏ.

Lại có một pháp, đó là đối với các pháp thiện, tâm luôn theo đuổi.

Lại có một pháp, đó là không đua nịnh quanh co nên ba giới thanh tịnh.

Lại có một pháp, đó là đối với người thuyết pháp, ái kính phụng sự tưởng như tôn sư.

Lại có một pháp, đó là bỏ các sách vở ngoại đạo, khéo nghe chánh pháp.

Lại có một pháp, đó là tu các thiện căn, tuy là gian khổ, ở trong sinh tử, cũng không mệt mỏi.

Lại có một pháp, đó là đối với chư Phật Như Lai hiện trú ở đời và đã nhập Niết-bàn, phụng sự cúng dường không chán nản.

Lại có một pháp, đó là làm bạn không rời thính của các chúng sinh.

Lại có một pháp, đó là dùng tâm không nường, không giữ, không đắm, mà tu bốn Nhiếp pháp.

Lại có một pháp, đó là hiểu rõ các tội lỗi của tại gia, rồi ưa xuất gia.

Lại có một pháp, đó là đối với sự nghiệp Chánh sĩ thường khai triển.

Lại có một pháp, đó là việc làm quyết định, trụ đạo Bồ-đề, tu thêm thắng hạnh.

Lại có một pháp, đó là đối với người đồng trụ Đại thừa, không sinh buồn giận.

Lại có một pháp, đó là dạy trao tâm pháp Bồ-đề, không sinh mệt mỏi.

Lại có một pháp, đó là khéo hộ pháp bí mật, khiến không tan hoại.

Lại có một pháp, đó là thường nên siêng cầu trí pháp thiện xảo.

Lại có một pháp, đó là dùng lời chân thật kiến lập pháp tràng.

Lại có một pháp, đó là đã phát thệ nguyện phải khiến hoàn mãn.

Lại có một pháp, đó là dùng tâm không biến đổi để hành bố thí.

Lại có một pháp, đó là thường nên hiểu rõ việc làm của các ma.

Lại có một pháp, đó là thường phải phát khởi trí nghiệp lìa mạn.

Lại có một pháp, đó là xa lìa bạn bè, ưa ở chỗ thanh vắng.

Lại có một pháp, đó là lìa tăng thượng mạn và tâm cao ngạo, không khởi tâm chê bai người.

Lại có một pháp, đó là tuy biết rõ các phiền não rồi nhưng cũng tùy thuận hành tướng thế gian.

Lại có một pháp, đó là sinh hoạt thanh tịnh để tự nuôi sống, lìa

các tham nhiễm.

Lại có một pháp, đó là tương ứng với sự sâu bền thường ngồi nơi vắng vẻ.

Lại có một pháp, đó là tuy đa văn nhưng thường định tĩnh.

Lại có một pháp, đó là như lý chánh tu hành địa Du-già.

Lại có một pháp, đó là như thật quán sát cảnh giới pháp không.

Lại có một pháp, đó là đối với lợi hay suy, tâm không phân biệt.

Lại có một pháp, đó là sợ chỗ ồn ào, một mình ở chốn núi rừng.

Lại có một pháp, đó là nếu được pháp lợi, cùng chia sẻ cho người.

Lại có một pháp, đó là trí khéo hiểu bốn Thánh đế.

Lại có một pháp, đó là đối với các pháp trí không tiếc giấu.

Lại có một pháp, đó là vì người chưa học, thành tựu việc học cho họ, mà tâm không thấy cao hơn.

Lại có một pháp, đó là hoặc được hoặc mất, tin tưởng nghiệp báo, không sinh nhiệt não.

Lại có một pháp, đó là đối với người cung kính nghe pháp thì khéo vì họ giảng nói pháp.

Lại có một pháp, đó là đối với thân hữu, lìa các tham ái, đối với tất cả chúng sinh khởi tâm bình đẳng.

Lại có một pháp, đó là đối với pháp sư thuyết pháp không khởi tâm đua nịnh mà thường tán thán.

Lại có một pháp, đó là dùng tâm điều thuận gánh vác tất cả chúng sinh.

Lại có một pháp, đó là đối với các Ba-la-mật, tương ứng dốc cầu.

Lại có một pháp, đó là tinh tấn trưởng nuôi dưỡng đạo hạnh Bồ-đề.

Lại có một pháp, đó là kiến lập tín căn, khiến không động chuyển.

Lại có một pháp, đó là ở trong quốc thành không phải không thọ thực.

Lại có một pháp, đó là tích tập bảy thứ Thánh tài không để thiếu thốn.

Lại có một pháp, đó là trong lòng chân thật, mạng căn an ổn vững vàng.

Lại có một pháp, đó là dùng phương tiện khéo léo, thành tựu đầy

đủ cho chúng sinh.

Lại có một pháp, đó là vì hành pháp thí nên khéo thâu giữ pháp.

Lại có một pháp, đó là lia các tranh luận, thuyết pháp tối thượng.

Lại có một pháp, đó là dùng tâm không thủ đắc, nghe thọ chánh pháp.

Lại có một pháp, đó là xa lia cấu nhiễm của Sa-môn để thành tựu Sa-môn.

Lại có một pháp, đó là dùng tâm không nhiễm ái vào vương thành, xóm làng.

Lại có một pháp, đó là thường nên quán sát lỗi lầm, khéo hộ trì tất cả chúng sinh.

Lại có một pháp, đó là từ bỏ các nghề nghiệp tạp nhạp của thế gian.

Lại có một pháp, đó là đối với Thiện tri thức cần phải thành thật.

Lại có một pháp, đó là tự tâm thanh tịnh rồi, lại khởi trí khiến tất cả tâm chúng sinh được thanh tịnh.

Lại có một pháp, đó là không hư dối nên nội tâm thanh tịnh.

Lại có một pháp, đó là hướng đến đạo tối thắng nên thâm tâm thanh tịnh, rồi dùng pháp này khéo làm cho phương tiện thắng nghiệp thanh tịnh.

Lại có một pháp, đó là phước thanh tịnh rồi thì các tướng thanh tịnh.

Lại có một pháp, đó là trí thanh tịnh rồi, phiền não thanh tịnh.

Lại có một pháp, đó là chúng sinh thanh tịnh rồi thì cõi nước thanh tịnh.

Lại có một pháp, đó là tuy quán vô tướng nhưng khéo hồi hướng.

Lại có một pháp, đó là tu nhẫn tùy thuận.

Lại có một pháp, đó là đối với ba cửa giải thoát, thường nên quán sát tu tập xuất ly.

Lại có một pháp, đó là trụ vô sở trụ.

Lại có một pháp, đó là chứng trí lậu tận thân thông diệu dụng.

Lại có một pháp, đó là trụ chỉ quán, việc làm thành tựu, đắc minh giải thoát.

Lại có một pháp, đó là siêng tu tuệ thuộc về phương tiện.

Lại có một pháp, đó là trụ trong ba cõi chứng đắc Bồ-đề tràng trang nghiêm.

Lại có một pháp, đó là tất cả pháp bình đẳng, hiện thành Chánh giác.

Lại có một pháp, đó là thấu nhận Đại thừa, nghĩa là tự tánh vô tánh của tất cả pháp vô sinh vô khởi. Biết như thế rồi liền đắc pháp Nhẫn vô sinh.

Này Hải Ý! Đó là một pháp có thể thấu giữ Đại thừa. Những pháp của một pháp có thể thấu giữ Đại thừa như vậy rồi, còn các việc nương tựa, thấu giữ khác đều lia bỏ.

Lại nữa, Hải Ý! Có hai pháp ở trong Đại thừa có thể làm nhiều. Những gì là hai?

1. Đối với pháp Phật, sinh tin hiểu thanh tịnh.
2. Chẳng ưa pháp Thanh văn, Duyên giác thừa.

Lại có hai pháp, ở trong Đại thừa khó làm. Những gì là hai?

1. Tự mình giải thoát khéo giúp người chưa giải thoát.
2. Theo họ, vì họ mà thuyết pháp giải thoát.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Thường không hoại diệt tâm đại Bồ-đề.
2. Quán sát chúng sinh, khéo vì họ mà kiến lập.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Quán tâm Bồ-đề giống như pháp huyễn.
2. Quán tất cả chúng sinh đều vô ngã.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Tâm không nhàm chán xa lìa.
2. Phương tiện tu hành không hư giả.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Nội tâm thanh tịnh để làm căn bản.
2. Vì không tạo tác, không không tạo tác nên tu các phước hạnh.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Siêng tu nơi phương tiện thiện căn.
2. Phương tiện tu hành khiến cho rốt ráo.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Không hý luận nên tu phương tiện.
2. Phương tiện tu hành trụ nơi cứu cánh nên tâm thanh tịnh.

Lại có hai pháp thường làm:

-
1. Thân tâm hướng đến thẳng đạo.
 2. Trong pháp tối thẳng tạo chỗ duyên tối thẳng.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Nói ra sự ăn năn lỗi mình.
 2. Khiến người hết tội.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Bỏ các sở hữu.
 2. Không cầu quả báo.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Khởi tâm bình đẳng hành bố thí.
 2. Thường khéo hồi hướng.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Giữ giới không khuyết.
 2. Không cầu sinh Thiên.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Đối với người hủy giới khởi tâm thương yêu.
 2. Tự đầy đủ giới đức mà không khởi cao ngạo.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Ưu thích nhẫn nhục.
 2. Hồi hướng Bồ-đề.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Lìa bỏ tâm tự cao.
 2. Tôn kính người nhần.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Phát khởi tinh tấn, cầu các pháp lành.
 2. Đối với các căn lành sinh tâm hoan hỷ.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Thân tâm tịch tĩnh.
 2. Tâm lìa nương tựa.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Tích tập thiền chi.
 2. Tâm nghiệp tự tại.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Không tham đắm thiên vị.
 2. Không chán Dục giới.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Siêng cầu chánh pháp.
2. Thường sinh pháp mong muốn.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Quán sát pháp.
2. Ở nơi pháp tịch định.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Gần gũi bạn lành.
2. Đối với sư trưởng tăng thêm tôn trọng.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Chuyên cần phụng sự.
2. Khéo nói tùy thuận.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Đúng thời hay phi thời thường thưa hỏi.
2. Theo nghĩa đạt được ghi nhận vào tâm.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Tu trí nghĩa.
2. Tu trí pháp.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Văn tài không chán.
2. Văn tuệ không chán.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Quán sát pháp sâu bền.
2. Xa lìa pháp không sâu bền.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Như lý vì người nói pháp.
2. Đối với người nghe pháp khởi tâm thương yêu.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Không tiếc pháp.
2. Tâm không vì tài lợi vì người nói pháp.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Đình chỉ nghe việc ngoài.
2. Thâu giữ các tâm.

Lại có hai việc khó làm:

-
1. Dứt trừ năm cái.
 2. Tu bảy Giác phần.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Đạt được hoan hỷ.
 2. Tương ứng hỷ thọ.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Biết pháp biết lượng.
 2. Tự biết cảnh giới mình.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Tin ở nghiệp báo.
 2. Khéo tu thắng hạnh.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Biết rõ các nghiệp báo tội lỗi.
 2. Tăng trưởng tất cả pháp thiện.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Nói lời thành thật.
 2. Không dối Thánh nhân.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Có thể làm như lời nói.
 2. Không hoại Phật nhãn.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Thân nghiệp thanh tịnh.
 2. Lìa ba điều bất thiện về thân.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Quán thân giống như ảnh tượng.
 2. Quán như cỏ cây ngói đá.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Ngữ nghiệp thanh tịnh.
 2. Lìa bốn lỗi về lời nói.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Tổ ngộ pháp bất khả thuyết.
 2. Trí rõ các âm thanh như tiếng vang.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Tâm nghiệp thanh tịnh.
 2. Xa lìa tham sân tà kiến.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Nội tâm dừng lặng.
2. Bên ngoài không giống ruổi.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Tu quán tâm Từ.
2. Đối với các chúng sinh khởi tâm bình đẳng.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Tâm như hư không, thanh tịnh vô cấu.
2. Tự độ độ tha, khéo hồi hướng.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Thường không xa lìa tâm đại Bi.
2. Siêng tu thiện căn không mệt mỏi.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Quán sát vô sinh.
2. Khéo hộ xuất ly.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Du hành nơi vườn pháp.
2. Trừ tâm chán nản xa lìa.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Viên mãn pháp tịch mặc.
2. Khiến người chưa đủ pháp luôn tu hành.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Lìa bỏ ái nhiễm.
2. Dứt các tổn hại.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Tu hạnh xả.
2. Quán sát chúng sinh mà không thấy gian khổ.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Tu quán niệm Phật.
2. Trụ nơi vô niệm mà khởi tâm niệm.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Quán Pháp thân.
2. Thành tựu thân tướng hảo.

Lại có hai pháp thường làm:

-
1. Tu quán niệm pháp.
 2. Thành tựu các pháp của chúng sinh.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Quán sát lìa tham.
 2. Đối với chúng sinh hành tham, khởi tâm đại Bi.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Tùy niệm các chúng Bồ-tát.
 2. Quy hướng chúng Bất thoái chuyển.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Quán sát vô vi.
 2. Hộ người đắc quả.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Tùy niệm giới.
 2. Thường không quên mất tâm đại Bồ-đề.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Quán sát giới không gia hạnh.
 2. Thâu giữ ngăn chặn chúng sinh phá giới.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Tùy niệm xả.
 2. Xả rồi không sinh hối tiếc.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Dứt trừ phiền não của mình.
 2. Vì chúng sinh thuyết pháp đoạn phiền não cho họ.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Tùy niệm thiên.
 2. Không cầu sinh thiên.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Trụ tuệ chánh niệm.
 2. Khiến người tâm tán loạn trụ nơi niệm xứ.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Tăng tu phước hạnh.
 2. Tăng tu trí hạnh.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Khéo tu trí vô gia hạnh.
 2. Đối với các phước hạnh không sinh chán nản, xa lìa.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Siêu việt các thứ chấp trước.
2. Đối với các ái chấp đều có thể giải thoát.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Ưa muốn thiện cao tột.
2. Không sinh đua nịnh đối trá.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Tri ân.
2. Báo ân.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Đoạn trừ dục tham.
2. Đối với dục pháp thiện, không chán bỏ.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Nói ra sự hối cải các tội lỗi.
2. Không gây các tội lỗi.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Không làm ác.
2. Không khởi tùy miên.

Lại có hai việc thường làm:

1. Tùy hỷ phước của người.
2. Không chán phước mình.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Đối với tất cả tội, khởi trí diệt tận.
2. Đối với tất cả phước khởi trí nuôi dưỡng tăng trưởng.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Khuyến thỉnh chư Phật.
2. Hộ trì chánh pháp.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Biết pháp giới vốn không phân biệt.
2. Trí khéo phân biệt nói các cú nghĩa.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Khéo biết hồi hướng.
2. Tùy theo chỗ hồi hướng, cùng tất cả chúng sinh đều hồi hướng.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Quyết trách tướng vô.

2. Tu tướng các cõi.

Lại có hai việc thường làm:

1. Quán không.

2. Quán chiếu chúng sinh.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Tuệ khởi, không có sự vui mừng.

2. Theo phương tiện mà có niềm vui.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Mong cầu thiện căn.

2. Vì các chúng sinh thành tựu thiện căn.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Tu tập vô nguyện.

2. Tích tập trí sở sinh.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Không chấp trước.

2. Không động.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Không kiêu mạn.

2. Ưa thích an lạc.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Ưa ở chỗ tịch tĩnh.

2. Lãnh nạp công đức tịch tĩnh.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Tu hạnh tịch tĩnh.

2. Tự độ và độ tất cả chúng sinh.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Thiểu dục.

2. Tri túc.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Tỉnh táo quán sát phiền não của mình.

2. Quán xét, đoạn trừ phiền não của tất cả chúng sinh.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Thường cảnh tỉnh lỗi mình.

2. Không quán lỗi người.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Tự xa lìa cao ngạo.
2. Không hủy báng.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Quán ngã là vô ngã.
2. Quán chúng sinh là vô chúng sinh.

Lại có hai pháp thường làm:

1. An định.
2. Quán sát.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Thường tự hành bố thí.
2. Nhận của người bố thí.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Xuất ly luân hồi.
2. Cứu độ tất cả chúng sinh trong luân hồi.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Siêng cầu Ba-la-mật.
2. Tùy theo các Ba-la-mật-đa đã cầu, trụ như đã nói.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Đắc trí hiện lượng.
2. Thành tựu trí khác.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Không cầu danh vọng, lợi dưỡng thế gian.
2. Siêng cầu chánh pháp.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Vì người không có lợi ích, làm cho họ lợi ích.
2. Người đã là lợi ích rồi khiến tăng thêm mãi.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Thực hiện đại Từ không giới hạn.
2. Thực hành đại Bi không gián đoạn.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Người đã được độ thoát làm cho chúng ngộ.
2. Người chưa được độ vì họ mà cứu độ.

Lại có hai pháp thường làm:

-
1. Vì các chúng sinh thành tựu công đức.
 2. Đối với chúng sinh vô đức, khởi tâm đại Bi.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Người không có lợi ích, làm hạnh lợi ích.
 2. Đã làm lợi ích rồi, không khởi tưởng nào khác.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Thường khởi quán Thân niệm xứ.
 2. Thân trụ thanh tịnh.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Tác quán tùy niệm thân trong thân.
 2. Không cùng thân đồng khởi tầm tứ và đạo tầm tứ.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Thường tác quán Thọ niệm xứ.
 2. Đối với cảm thọ khổ lạc... không lãnh nạp.
- Lại có hai việc khó làm:
1. Tác quán tùy niệm thọ trong thọ.
 2. Không cùng thọ đồng khởi tầm tứ và đạo tầm tứ.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Thường tác quán Tâm niệm xứ.
 2. Tâm trụ thanh tịnh.
- Lại có hai việc khó làm:
1. Tác quán tùy niệm tâm trong tâm.
 2. Không cùng tâm đồng khởi tầm tứ và đạo tầm tứ.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Thường tác quán Pháp niệm xứ.
 2. Thường khởi trí quyết trạch pháp.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Tác quán niệm xứ pháp trong pháp.
 2. Không cùng pháp đồng khởi tầm tứ và đạo tầm tứ.
- Lại có hai pháp thường làm:
1. Đoạn trừ tất cả pháp bất thiện đã sinh.
 2. Có thể giữ gìn tất cả pháp thiện đã sinh.
- Lại có hai pháp khó làm:
1. Các pháp bất thiện chưa sinh phòng hộ khiến không sinh.
 2. Tất cả pháp thiện chưa sinh, phải làm cho sinh khởi.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Thường tu bốn thứ Thân tức là dục cần tâm tuệ.
2. Nên dùng thân tức độ được chúng sinh mà khéo độ họ.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Đạt được thân biến vô gia hạnh.
2. Pháp giới bất động có thể ở trong tất cả cõi Phật hiển hiện thân biến.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Niềm tin đã đạt được không lay chuyển.
2. Đối với người chưa tin khiến đầy đủ lòng tin.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Tự tâm không tạp nhiễm.
2. Khiến chúng sinh tâm nhiễm được thanh tịnh.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Phát khởi các tình tấn căn.
2. An trú niệm căn, không sinh tán loạn.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Quyết trạch khéo quán các tình tấn căn.
2. Không chấp trước tướng không mà khởi niệm.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Đối với định tuệ căn, siêng năng tu các hạnh.
2. Các hạnh đã tu, không sinh mệt mỏi.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Tu trí không chõ hành.
2. Thành tựu đầy đủ cho chúng sinh, có chốn hành.

Lại có hai pháp thường làm:

1. Quán các phiền não, lìa phiền não.
2. Phiền não đã sinh, dốc cầu ra khỏi.

Lại có hai pháp khó làm:

1. Tất cả pháp không hòa hợp, vì vốn lìa phiền não.
2. Ba cõi hòa hợp vì đoạn các phiền não của tất cả chúng sinh.

